

Tajomstvá a vôňa vanilky

Madagaskar je nádherný a stále neobjavený ostrov. Ešte aj v súčasnosti sa tu objavujú nové, neopísané druhy zvierat a rastlín. Mnohé z nich nenájdeme nikde inde na svete. I preto na tomto kúsku zeme zriadili už dvadsať národných parkov.

Autor: Vladimír DUDLÁK

Foto: archív expedície, profimedia.sk

Obyvateľstvo Madagaskaru tvorí osemnásť základných kmeňov, ktoré dodnes zachovávajú svoje zvyky a tradície. Okrem iného na znak úcty k svojim predkom vykonávajú aj ich exhumáciu a volia si svojich kmeňových náčelníkov a kráľov.

Móric Beňovský a Madagaskar: S ostrovom Madagaskar sa spája meno Mórica Beňovského, uhorského šľachtica slovenského pôvodu z Vrbového, ktorý na tomto ostrove strávil štyri roky svojho života. S poverením francúzskeho kráľa Ľudovíta XV. prišiel na Madagaskar v roku 1774 ako dvadsaťsedemročný vybudovať vojensko-obchodnú základňu. Vďaka svojim zásluhám pri zjednocovaní miestnych kmeňov a spolupráci s domorodými obyvateľmi ho kmeňoví vodcovia v roku 1776 vyhlásili za anpansakabé – veľkokráľa, čím získal kontrolu nad severovýchodnou časťou ostrova. Be-

ňovský zahynul na Východnom myse Madagaskaru pri prestrelke s elitným francúzskym komandom v máji 1786, keď tam ako nezávislý vládca budoval svoje mesto Mauritiániu.

Vanilkové pobrežie: Severovýchodné pobrežie Madagaskaru s prívlastkom vanilkové je známe produkciou tohto exotického korenia. Hoci vanilka pôvodne pochádza z Mexika, na Madagaskare, kam ju priviezli Francúzi, sa jej veľmi dobre darí a je známa vo svete svojou špičkovou kvalitou. Provinčné mesto Antalaha na severovýchode Madagaskaru sa nachádza na „vanilkovom“ pobreží Indického oceána. Antalaha je východisko výletov na Východný mys (Cap Est) a do málo navštevovaného národného parku Masoala, kde je možné absolvovať niekoľkodňovú túru cez dažďový prales až do Maroantsetry. Bernd, nemecký zubár, ktorý žije v Antalaha už vyše dvadsaťpäť rokov,

Skaly sú ostré ako nôž a svoj názov dostali preto, lebo sa na ne dajú

úderom

vylúdiť zvonivé tóny.

sa vášnivo venuje histórii o našom slávnom krajanovi. V garáži vo svojom dome opatruje delá z obdobia pôsobenia Beňovského v tejto oblasti. Na pozemku v meste už niekoľko rokov pripravuje otvorenie námestia, ktoré bude niesť meno Mórica Beňovského. Tento akt sa spája aj so slávnostným odhalením slovenského pamätníka a bolo plánované v čase uzávierky tohto čísla Brejku, v januári 2012. Slovenský pamätník so symbolom lodnej plachty a sťažňa vo forme slovenského dvojkríža dal vyrobiť a previezť zo Slovenska na Madagaskar Kysučan Stanislav Machovčák. Okrem pamätníka a vyše dvojmetrového historického dela kalobe bude na Beňovského námestí v Antalaha zriadené Beňovského múzeum, reštaurácia a penzión. V Antalaha sme sa ubytovali v hoteli Florida, kde nás privítala milá a usmievavá prevádzkarka Gertrude. Žila s despotickým mužom, s ktorým sa pred ôsmimi rokmi rozviedla, má trinásťročnú dcéru

Ruch Antsirabe: Kúpeľné mesto v centrálnej časti Madagaskaru leží v nadmorskej výške 1 500 metrov nad morom. Jeho dominantou je kresťanská katedrála.

a žije sama. Polovica spoločnosti v meste ju prijíma ako osamelú matku bez partnera, druhá polovica ju odsudzuje. Gertrude pracuje v hoteli takmer non-stop od rána do večera za plat dvadsaťpäť eur mesačne, k tomu má ako bonus zabezpečené bývanie. Jej dcéra pre pracovné nasadenie mamy žije u príbuzných a stretávajú sa len párkrát do mesiaca. Gertrude nám prezradila, že túži po partnerovi, ale jej práca a takmer vykorisťovateľské podmienky vlastníka hotela jej veľa šanci na zoznámenie nedávajú. Poprosila nás, či by sme nevedeli uverejniť niekde vo francúzskej tlači jej inzerát, ktorý by jej poskytol nádej na spoznanie nejakého muža z frankofónnej Európy. Snom malgašských žien je získať bieleho partnera, po malgašsky vazaha, ktorý by im vedel zabezpečiť lepší život a vyslobodenie z miestnych chudobných pomerov. Na Madagaskare nie je výnimka stretnúť pár – starší biely muž, nezvyčajný Francúz, s Malgaškou,

V Antsirabe, ak máte šťastie, natrafíte aj na čapované pivo. Kolorit mesta vytvárajú

farebné drožky na uliciach, je to zvyčajný prepravný prostriedok hromadnej dopravy.

ktorá je o tridsať rokov mladšia, a krdlom ich malých detí.

Východný mys: Cesta na Východný mys z Antalahy je dlhá len štyridsaťšesť kilometrov, ale dostať sa po nej až na miesto, kde Beňovský v rokoch 1785 – 1786 budoval svoje mesto Maurítániu, nie je jednoduché. Prašná cesta, ktorá vedie cez polorozpadnuté provizórne mosty, býva po cyklónovej sezóne často nepriechná. Na dvoch priechodoch cez rieku mosty neexistujú, a tak prepravu zabezpečujú domáci pomocou vratkých plti. Miestni prekonávajú tieto vzdialenosti zväčša pešo alebo na starých bicykloch. Občas prach na ceste zvíří motorka alebo plne naložená dodávka s tovarom a ľuďmi. Po štyriapohodinovej jazde džípom prichádzame z Antalahy na Východný mys do dediny Ambodirafia. Je to pobrežná džungľa, popri ceste stoja drevené chatrče a okolo nich sú malé

hospodárske dvory. V Ambodirafii žije aj francúzsky lekár Didier, ktorý tu pomohol postaviť školu. Škola má päť tried a navštevuje ju až dvestodvadsať detí. Závratný rast populácie Madagaskaru sa prejavuje aj tu, takmer na konci sveta. Po príchode na Východný mys nás sprievodca zaviedol do drevenej chatrče bez elektriny a tečúcej vody, kde nám poskytli jedlo a ubytovanie. V chatrči nás obsluhovalo mladé dievča, bez úsmevu, s mimoriadne smutným výrazom v tvári. Pri večeri sme sa dozvedeli, že dievča má šesťnásť rokov, volá sa Anita a jej rodičia žijú v meste Antalaha. Jej mama je telesne postihnutá, a tak žije so starým otcom tu v dedine Ambodirafia a nepretržite sa stará o chod hospodárstva a mladších súrodencov. Starý otec ju kvôli robote zobral aj zo školy, preto dievča len slúži od svitu do mrku bez východiska, bez úniku, bez možnosti vzdelania. Starý otec, ktorý, mimochodom, vyzeral ako mladý päťdesiatnik, sa pred

Odbočka na Východný mys: Za mestom Antalaha pokračuje prášna cesta na miesto, kde Móric Beňovský budoval svoju ríšu.

Beňovského ulica: V hlavnom meste Antananarivo na ulici Mórica Beňovského je okrem malgašskej maľby aj tabuľa ulice z Budapešti.

domom oddával fajčeniu trávy a prácu prenechal na Anitu ako svoju otrokyňu. S našim malgašským sprievodcom sme večer na znak družby striedavo spievali malgašské i slovenské piesne. Vyzval som aj Anitu, nech niečo zaspieva. Dievča si prisadlo k nám a začalo smutne a potichu mrmlať nejaký text bez výraznej melódie. Malgašský sprievodca mi preložil význam textu, ktorý spievala: „Som taká smutná, že asi zomriem...“ Keď som ráno dával Anite ako darček ozdoby do vlasov, ktoré sme priniesli zo Slovenska, ihneď utekala za mladšou sestrou, aby sa podelili. Mali sme naplánovanú návštevu školy, a tak sme so súhlasom starého otca navrhli Anite, nech ide s nami. V očiach dievčata sme videli radosť a jej úsmev nás sprevádzal počas celej cesty. V škole sa Anita konečne zmenila na veselú dievča. Bosými nohami oduševnene hrala futbal na dvore, rozprávala sa s kamarátkami, smiali sa spolu a nás naplňal dobrý po-

cit, že strávi aspoň pol dňa v prirodzenom prostredí, mimo dosahu svojho starého otca, ktorý ju viditeľne týral.

Beňovského pomník

a ostrov: Na výraznejšom návrší na Východnom myse je postavený Beňovského maďarský pomník z betónu s tabuľkami, ktoré predstavujú vrbovského rodáka ako maďarského cestovateľa. Mnohí ľudia sa domnievajú, že pomník je miesto, kde je Beňovský pochovaný. Ale hrob, ktorý na historickom náčrte zakreslil jeho niekdajší francúzsky spoločník Lasalle, je označený inde. Hneď oproti Východnému mysu je maličký ostrov v tvare lodnej kotvy. Na starých mapách je uvedený ako Beňovského ostrov. Roku 2007 ho silný cyklón takmer vymazal z mapy. Úplne spustošil stromy a bujnú vegetáciu na ostrove. Z mierne kopcovitého ostrova sa stala vyfrézovaná piesková plytčina. Po štyroch

Zíde sa vedieť

Pri cestách na Madagaskar do tridsať dní turisti zo Slovenska nepotrebujú víza. Z Európy tam denne lieta spoločnosť Air France priamym letom z Paríža až do Antananariva, let trvá desať hodín, časový posun je plus jedna hodina. Madagaskar má letecké spojenie s Keňou, Južnou Afrikou, ostrovmi Maurícius, Réunion i s ďalšími zaujímavými destináciami. Štvrtý najväčší ostrov sveta je rozlohou väčší ako Francúzsko a dvanásťkrát toľký ako Slovensko. Doprava na ňom nie je jednoduchá. Cesty sú napriek každoročným investíciám v katastrofálnom stave, niektoré úseky sú počas roka úplne neprejazdné. Na veľké vzdialenosti v rámci ostrova je vhodné použiť národnú leteckú spoločnosť Air Madagascar. Ostrov je v subtropickom pásme s rôznymi klímami vzhľadom na jeho rozľalosť. Od konca januára do apríla je v severnejšej oblasti cyklónové obdobie. Mena je malgašský ariary MGA, kurz 1 € = 2 850 MGA. Ceny na Madagaska-

re sú nižšie ako u nás. Izba v hoteli strednej triedy stojí sedem až dvadsaťdva eur, hlavné jedlo v reštau-

rácií od dvoch do päť eur. Pri ceste na Madagaskar sa treba dať zaočkovať proti hepatitíde A, B, brušnému týfusu a tetanu. V mnohých oblastiach na Madagaskare hrozí malária, preto sa odporúča počas pobytu užívať anti-malarika.

rokok ostrov opäť oživa, na väčšine plochy už rastie vysoká, hustá, tráva a z nej sa vynárajú mladé stromčeky.

Don Vladimír a saleziáni: V Tuleare na juhozápade Madagaskaru v saleziánskej misii Don Bosco sa stretávame so Slovákom Vladimírom Stuchlým. Don Vladimír pôsobí ako misionár na Madagaskare už dvadsaťpäť rokov. Venuje sa výchove mládeže, pomáha budovať školy, zdravotnícke zariadenia, zriaďuje pracovné dielne a učí mladých ľudí, ako sa správne začleniť do života. Na Madagaskare prevádzkuje aj rádio Don Bosco s dosahom na celý ostrov. Saleziáni tu pomáhajú už vyše tridsať rokov, najmä v odľahlejších oblastiach, kde štátna správa nemá vplyv. Vladimír pôsobil šesť rokov na vidieku v oblasti Ankililoaka severne od Tulearu, kde je rozsiahla saleziánska farnosť. Saleziáni tam postavili štyridsať kostolov a vyše dvadsať škôl vrátane strednej školy

Okrem pamätníka a vyše dvojmetrového historického **dela** kalobe bude na Beňovského námestí v Antalaha zriadené Beňovského múzeum, reštaurácia a penzión.

Alej baobabov: Unikátne baobaby *Adansonia Grandidieri* môžeme obdivovať v aleji neďaleko Morondavy. Domorodci ich nazývajú Reniala, Matka lesa.

a gymnázia v Ankililoake, ktorú navštevuje tisícpäťsto študentov.

Krajina baobabov: Práve v tejto oblasti na území od Ankililoaky až po Morondavu sa rozprestiera les Mikea, ktorý je bohatý na výskyt baobabov, vzácných stromov z čeľade bavníkovitých, ktorých vek dosahuje až niekoľko tisíc rokov. Na Madagaskare rastie sedem druhov baobabov, z toho šesť je endemického charakteru. Úžasné! S Vladimírom ideme terénnym autom cestami-necestami šesťsto kilometrov mimo turistických trás a obdivujeme unikátnu prírodu. V tejto oblasti rastú štyri druhy baobabov vrátane najmajestátnejšieho druhu *Adansonia Grandidieri*, ktorý miestni volajú aj Reniala, čo

v preklade znamená Matka lesa. Mnohí ľudia tu nie sú zvyknutí na bielych turistov a majú pred nimi strach. Rodičia svojim deťom bežne hovoria: „Ak nebudeš poslúchať, príde biely muž a zoberie ňu so sebou.“ Po ceste sa nám stalo, že sme sa v zákrute stretli s protiúdcim vozom so záprahom dobytky, ktorý viedli dvaja asi pätnásťroční mladíci. Keď uvideli naše auto a v ňom iba biele tváre vazaha, rozutekali sa do džungle, každý na svoju stranu a voz so záprahom nechali napospas osudu. Nepomohlo ani volanie Vladimíra, ktorý perfektne ovláda nielen malgaštinu, ale aj miestne dialekty. Aby sme mohli pokračovať v ceste ďalej, museli sme opustený záprah s vozom obísť cez kroviny. Ľudia kmeňa Mikea žili odnepamäti v lesoch,

Na dvoch
priechodoch
cez rieku

mosty
neexistujú,
a tak prepravu
zabezpečujú
domáci
pomocou
vratkých plŕtí.

nestavali domy, ale len provizórne lesné príbytky a živili sa výlučne plodmi z lesa. Tento kmeň, ktorý je podkmeňom kmeňa Masikuru a patrí do hlavného kmeňa Sakalava Menabe, sa obydliami postupne presúva k ceste, ktorá vedie týmto územím a pomaly sa civilizuje. Kúsok vedľa na pobreží žijú ľudia kmeňa Vezo, ktorí sa živia rybami a plodmi mora. Žiaľ, civilizácia prináša so sebou aj kľúčovanie lesov, prirodzeného prostredia života miestnych ľudí a celkovú devastáciu krajiny. Po štyroch dňoch namáhavého a objavného putovania sa lúčime s Vladimírom v meste Ifaty, ktoré sa považuje za rekreačnú oblasť severne od Tulearu. Prichádzame do malého, útulného hotela, ktorý na naše prekvapenie prevádzkuje mladá, sympatická Moldavka

Vzácné a skamenené: Lovca s vajcom endemického vtáka *Aepyornis maximus*, ktorý tu vyhynul v 17. storočí.

Lemury: Patria nepochybne k najmilším zvieratkám na Madagaskare.

Nataša. V komunikácii s ňou sme prešli na ruštinu a ako Slovania sme sa tak spriatelili, že nám večer vyrozprávala svoj životný príbeh. Podarilo sa jej dostať z Moldavska na štúdiá do Paríža, kde sa zoznámila s generácie starším partnerom, Francúzom Alainom. Pracoval ako šofér z povolania. Počas jej štúdií sa im narodil syn Andrej a neskôr sa s Alainom rozhodli začať podnikáť na Madagaskare v hotelierstve. Kúpili v Ifaty na pobreží dva hotely vzdialené od seba tri kilometre a každý sa stará o jeden z nich. Nataša nám rozprávala, aký bol prvý rok na Madagaskare pre ňu náročný. Prostredie ju vôbec neprijímalo a ženská spoločnosť brala ako podraz, keď sem prišiel žiť biely muž, ktorý má s bielu partnerku. Celý rok bola pod

tlakom anonymných telefonátov, ktoré ju informovali, kde a s kým sa stretáva jej manžel, keď išiel do mesta po tovar, alebo jej uprostred noci telefonovali neznáme Malgašky a pýtali si k telefónu svojho milenca. Tento tlak obaja ustáli a po roku sa situácia upokojila. Napriek tomu podnikáť na Madagaskare nie je jednoduché. Miestnych ľudí, ktorých sezónne zamestnáva, treba pri každej činnosti kontrolovať a byť opatrný, aby niečo neukradli. Domáci vnímajú bielych ako zdroj bohatstva a držia si od nich odstup. Napríklad obsluhu dieselového agregátu Nataša vykonáva v hoteli sama, lebo nafta v nádrži je príliš veľké lákadlo a malgašskí zamestnanci by ju ukradli, aj keď vedia, že ich za to vyhodia z práce. Musela sa postarať aj

o školskú dochádzku svojho sedemročného syna. Najprv sa pokúšala žiť s ním v meste Tulear, kde je denná škola pre zahraničné deti, ale mestské prostredie nevyhovovalo jej ani synovi. Po pár týždňoch sa rozhodla so synom vrátiť do Ifaty, kde je aj jej manžel, a školskú dochádzku riešia diaľkovo cez internet.

Fort Dauphin: Mesto na juhovýchodnom rohu Madagaskaru počas ostatných dvadsiatich rokov zásadne zmenilo svoj charakter. Môže za to kanadská a juhoafrická spoločnosť, ktorá tu prevádzkuje povrchové bane a ťaží zeminu z hĺbky sedem metrov. Celý jej obsah nakladajú na veľké nákladné lode a odvážajú preč z Ma-

dagaskaru. Žiaľ, vláda týmto spôsobom tuneluje krajinu, a pritom ani nevie, čo všetko sa so zemou vyváža a koľko na tom zahraničné spoločnosti zarábajú. Zem obsahuje iluminit a titán, ale hovorí sa aj o polodrahokamoch. Naším cieľom bola návšteva historickej pevnosti vo Fort Dauphin, kde mal Móric Beňovský prvý fyzický kontakt s Madagaskarom. Beňovský sa tu zastavil na svojej dlhej plavbe z Kamčatky v apríli 1772 len na dva dni, netušiac, že sa sem ešte vráti. Historická pevnosť aj dnes slúži malgašskej armáde. Bývame v malom hoteli pri mori a vďaka našej hostiteľke Claris, ktorej otec je plukovník vo výslužbe, si môžeme prezrieť časti pevnosti, kde bežných návštevníkov nepustia. Claris a Francois, naši hostitelia vo Fort Dauphin, boli klasický zmiešaný pár. Ona, štyridsaťročná Malgaška, plným menom Rana Vuni Alan Tiena Claris, bola druhýkrát vydatá, pričom z prvého manželstva mala dve deti. S Francoisom, belochom z Réunionu, ktorý bol od nej o dvadsaťpäť rokov starší, mala ďalšie dve deti – dvojročného chlapca a trojročné dievčatko. Na Francoisovi bolo vidieť, že vo svojom veku už nemá na také malé deti energiu a trpezlivosť. Francois pracoval ako veterinárny technik na Réunionu a na Madagaskar chodil na poľovačky a ryby. Tam sa spoznal s Claris, ktorá už bola rozvedená. Zobrali sa a na dôchodku sa definitívne usadil u manželky vo Fort Dauphin. Claris pochádzala z mnohohodetnej rodiny, doma ich bolo trinásť. Ako tridsaťročná sa v hlavnom meste vyučila za kuchárku, cukrárku a pekárku so špecializáciou na chov kačíc a produkciu kačacej pečienky, ktorá je na Madagaskare veľmi obľúbená. S Francoisom otvorili vo Fort Dauphin reštauráciu, kde Claris varila, a vedela to naozaj excelentne. K reštaurácii postupne pristavili ubytovacie kapacity. Okrem hotela a reštaurácie vlastní aj pozemky za mestom, kde majú ambíciu stavať ďalšie bungalovy a ponúkať služby turistom. Claris a Francois mali veľkolepé podnikateľské plány a žili v nádeji, že do ich kraja začnú prúdiť davy turistov a ich biznis sa rozbehne. Národné parky a prírodné rezervácie v oblasti Fort Dauphin majú potenciál, aby sem turistov prilákali, ale reálne počty návštevníkov na tomto južnom konci ostrova sú stále veľmi nízke.

Rybárska dedina: Ďalší deň nás zobrali na výlet do rybárskej dediny na jazere Mananivo, ktoré je spojené s morom a žijú tam morské i sladkovodné živočíchy. Rybárska dedina, do ktorej nevedie žiadna ces-

Malebné drožky: Na námestí Mórica Beňovského v Antsirabe.

ta, sa rozkladá na úzkom polostrove, ktorý v dĺžke dva kilometre vybieha do jazera. Bola neskutočne autentická. Drevené rybárske domčeky, ženy v nich plietli rybárske siete a rohože, muži sa vracali na malých člnoch s úlovkami rýb a krabov a okolo nich sa motali desiatky detí. Keď som sa opýtal, koľko tu žije ľudí, nevedeli mi odpovedať, sám som to odhadoval asi na tisíc obyvateľov. Ich život bol čistý, nepokazený komerciou, založený na love rýb, ktorý bol hlavným zdrojom obživy i výmenným artiklom na veci, ktoré si potrebovali zadovážiť z mesta. Snahou Claris a Francoisa bolo spropagovať túto dedinu turisticky. Uvedomil som si, že keby sem prišlo sto turistov denne, ráz tejto dediny i spôsob života ľudí by to mohlo vážne narušiť. Šťastím pre dedinu bol fakt, že turisti v tejto oblasti sú skôr výnimkou ako pravidlom.

Termálne kúpele a farebné drožky: Smerujeme do Antsirabe. Toto kúpeľné mesto založili koncom devätnásteho storočia nórski misionári, leží na náhornej planine vo výške 1 500 metrov dvesto kilometrov

južne od hlavného mesta Antananarivo. Má výbornú klímu, dobrú vodu a stále tu fungujú termálne kúpele. Okrem veľkej kresťanskej katedrály a farebnej mešity sa tu nachádza aj hlavná výrobná pivna na Madagaskare. Trojkoňové pivo Tree Horses Beer sa štandardne distribuuje vo veľkých vyše pollitrových fľašiach. V Antsirabe, ak máte šťastie, natrafíte aj na čapované pivo. Kolorit mesta vytvárajú farebné drožky na uliciach, je to zvyčajný prepravný prostriedok hromadnej dopravy. Drožky vozia deti do školy i zo školy, keď sa končí vyučovanie, pri škole stoja desiatky drožkárov a čakajú na svojich malých zákazníkov. V Antsirabe, podobne ako v Antananarivo a v Diegu Suarez, je ulica pomenovaná po Móricovi Beňovskom. Napriek tomu, že Beňovský v tejto časti ostrova nebol, jeho meno tu rezonuje a názov ulice ostal aj po zmene režimu z kolónie na samostatný Madagaskar. My sme navštívili školu na Beňovského ulici v Antsirabe. Je to súkromná škola na veľmi dobrej úrovni, kde sa učia deti od základnej školy až po maturitu. Deti ani učitelia o Beňovskom veľa nevedeli, ale keď

V mestečku Ranohira: Mladé dievčatá bieliež prádlo na kaktusoch.

sme učiteľom povedali základné informácie, požiadali nás, aby sme ich povedali aj starším deťom, ktoré operatívne zvolali na nástup na školskom dvore. Tak sa deti dozvedeli, odkiaľ sme, prečo sme navštívili ich krajinu a kto je ten pán, podľa ktorého je pomenovaná ulica, kde majú školu. Pri odchode nás ubezpečili, že budú ďalej študovať a získavať informácie o Móriovi Beňovskom.

Audiencia u kráľa: Mesto Ambilobe v severozápadnej časti Madagaskaru leží na pol ceste medzi ostrovom Nosy Be a mestom Diego Suarez na severnom rohu Madagaskaru. V Ambilobe žije Alexander Tsimiharo III., jedenásty kráľ kmeňa Antakarana, ktorý nás prijal na audiencii. Antakarana je územie, ktoré v roku 1776 ovládal aj Móric Beňovský. Kráľ nás prijal vo svojom civilnom dome aj so svojimi radcami. Pôvodným povoláním bol policajt. Na tróne je od roku 1982. Na základe zvykového práva rieši rôzne občianske spory a vydáva rozsudky oveľa rýchlejšie ako štátna správa. Medzi ľuďmi má autoritu, aj keď si na jeho trón brúsi zuby jeho

synovec, dôstojník armády z mesta Diego Suarez. Počas našej návštevy okolo domu hliadkovali ľudia z kráľovej ochranky. Pol roka pred našou návštevou sa v blízkosti domu strhla prestrelka, pri ktorej boli aj obeť na životoch. Kráľovský rod si odovzdáva medzi sebou historickú šabľu, ktorú mal pri sebe aj kráľ Tsimiharo III. Podľa legendy bola šabľa darom pre kráľa od samého Beňovského, preto sme sa pýtali na jej pôvod. Žiaľ, pôvodná šabľa sa stratila, a tak aktuálna šabľa, ktorú mal kráľ pri sebe, bola dar od francúzskeho prezidenta Sadiho Carnota z konca devätnásteho storočia. Kráľ poznamenal, že medzi Beňovským, Madagaskarom a súčasnými kráľmi je významná historická súvislosť a kontinuita. Sám bol veľmi prekvapený, z akej diaľky prichádzame, poznal kvalitu nášho futbalu a naše prijatie prebehlo vo veľmi priateľskej atmosfére.

Tsingy a lemury: Naším cieľom je národný park Ankarana vzdialený asi hodinu cesty z Ambiloby, najzácnejšia rezervácia severného Madagaskaru. Je to okúzľujúce prí-

Poprosila nás, či by sme nevedeli uverejniť niekde vo francúzskej tlačí jej inzerát, ktorý by jej poskytol nádej na

spoznanie

nejakého muža z frankofónnej Európy.

Kráľ Tsimiharo III.: Vládne nad územím, ktoré v roku 1776 ovládal aj Móric Beňovský.

rodné miesto, ktoré ukrýva jedinečný svet rastlín a živočíchov. Dominantou parku sú rozsiahle vápencové útvary tsingy, ktoré sa vplyvom dažďov a zvetrávania vybrúsili do veľmi ostrých hrán. Skaly sú ostré ako nôž a svoj názov dostali preto, lebo na ne sa dajú úderom skaly vylúdiť zvonivé tóny. V parku objavujeme veľké jaskynné systémy, ktoré v období dažďov odvádzajú vodu podzemnými riekami až do mora. Jaskyne sú domovom obrovských netopierov. V minulosti slúžili ako úkryt pre domorodé kmene v čase vojny. Pochovávali do nich svojich mŕtvych vrátane kráľov, a tak sú pre Malgašov posvätnými miestami. Vyhľadávanou atrakciou parku sú lemury, bezkonkurenčne najmilšie zvieratká na Madagaskare. V parku môžete pozorovať rôzne druhy lemurov cez deň i v noci. Na Madagaskare nežijú nebezpečné mačkovité šelmy, jedovaté hady ani smrteľne jedovaté pavúky, a tak prechádzky pralesom na tomto ostrove sú v porovnaní s Afrikou alebo s Latinskou Amerikou bezpečné. (Autor je riaditeľ Združenia Mórica Beňovského) ■